

Lauku attīstības plāna pasākumu “AGROVIDE”
apakšpasākums
“Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos” (BDUZ)

Regīna Ināra Grīnblate
LLKC Aizkraukles lauku konsultāciju birojs

- **Mērķis:**

Uzturēt un aizsargāt sugām bagātākās zālāju ekosistēmas, stimulējot :

- 1) videi draudzīgu metožu lietošanu lauksaimnieciskajā darbībā un
- 2) vides aizsardzības prasībām atbilstošu ekstensīvu saimniecisko darbību dabisko zālāju platībās.

- **Atbalstāmā teritorija:**

Latvijas Dabas Fonda noteiktie bioloģiski vērtīgie zālāji (kā arī upju palienes).

Programmas nepieciešamība:

Pēdējās desmitgadēs ekstensīvi izmantotajām lauksaimniecības zemēm plašās teritorijās ar dabiski atšķirīgajiem reljefa un hidroloģiskajiem apstākļiem ir svarīga loma bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanā.

Latvijā notikusi pļavu un ganību platību samazināšanās:

- vispirms lauksaimniecības intensifikācijas un koncentrācijas rezultātā; kā arī;
- Pēdējo 10 gadu laikā (mainoties sociāli ekonomiskajām attiecībām un sarūkot lopkopības nozarei, lielas pļavu un ganību platības aizaug ar nezālēm un krūmiem.

Lauku attīstības programmas ilgtermiņa stratēģiskie mērķi paredz:

- sekmēt dinamisku lauku ekonomikas attīstību, tādejādi nodrošinot lauku iedzīvotāju labklājības līmeņa pieaugumu;
- uzturēt lauku apdzīvotību...
- Nodrošināt lauku resursu ilgtspējīgu un efektīvu izmantošanu, uzturot un saglabājot sakoptu un bioloģiski daudzveidīgu lauku vidi un ainavu nākamajām paaudzēm.

Pamatojums:

- Visstraujāk samazinās to pļavu augu sugu izplatība, kurām nepieciešama pastāvīga noganīšana;
- Sakarā ar lopu skaita samazinājumu, nav nepieciešamības tās izmantot par ganībām.
- Strauji samazinās mitrajām un slapjajām pļavām un ganībām raksturīgo sugu izplatība, jo pļavas, kurās tās aug, nav piemērotas pļaušanai ar tehniku;
- Savukārt sausās pļavas līdztekus aizaugšanai apdraud arī iespējamā apmežošana;
- Pašlaik pļavu un ganību (zālāju) platības aizņem aptuveni 570 tūkst. ha, kas ir 23 % no lauksaimniecībā izmantojamās zemes jeb 8,8 % no kopējās valsts teritorijas. Pēc LDF 2000. - 2002.g. veiktās inventarizācijas - dabiskie zālāji aizņem tikai 0,4 % no valsts teritorijas (LAP)

Gaidāmie rezultāti 1.

- **Ietekme uz vidi**

Plāna ieviešanas laikā tiek pārraudzīta šāda ietekme uz vidi:

- - ainavas saglabāšana, nepieļaujot pļavu aizaugšanu ar krūmiem;
- - putnu ligzdošanai nepieciešamo biotopu saglabāšana;
- - nodrošināti apstākļi tādu aizsargāto augu sugu audzēšanai, kas ir atkarīgas no ekstensīvās ganīšanas un pļaušanas;
- - lielāka bioloģiskā daudzveidība.
- Saimniecību skaits, kurās bioloģiski vērtīgos zālājus apsaimnieko saskaņā ar pasākuma nosacījumiem 2004.-2006.pieaug par **2600**;
- Bioloģiski vērtīgo zālāju platība, kas apsaimniekota saskaņā ar nosacījumiem, palielinās no 12000 ha līdz 21000ha;
- Apsaimniekotās platības īpatsvars kopējā bioloģiski vērtīgo zālāju platībā - 2006.gadā sasniedz 82 %.

Gaidāmie rezultāti 2.

- Saimniecību skaits,
kurās bioloģiski vērtīgos zālājus apsaimnieko saskaņā ar
pasākuma nosacījumiem 2004.-2006.pieaug par **2600**;
- Bioloģiski vērtīgo zālāju (BVZ) platība,
kas apsaimniekota saskaņā ar nosacījumiem,
palielinās no 12000 ha līdz 21000ha;
- Apsaimniekotās platības īpatsvars kopējā bioloģiski
vērtīgo zālāju platībā - 2006.gadā sasniedz 82 %.

Atbalsts

Atbalsta apjoms

138 EUR/ha gadā , pēc 2005.g. kursa 97 Ls/ha.

Atbalstāmās aktivitātes

Zālāju uzturēšana videi draudzīgā veidā,

īstenojot šādas aktivitātes:

- **Ekstensīvā ganīšana**

(0,65 līdz 0,74 dzīvn.vien. Uz ha biol. vērtīgā zālāja) **vai**

- **Zālāju vēlā pļaušana**

(pļaušana pēc 10.jūlija līdz 10.septembrim,
ar zāles novākšanu)

Nosacījumi atbalsta saņemšanai:

- Atbalstu var saņemt fiziska vai juridiska persona, kas veic lauksaimniecisko darbību;
- Kas reģistrēts Lauku atbalsta dienesta klientu reģistrā;
- Kura zemes lauku bloku kartē ir koši zaļā krāsā VDF iezīmētas bioloģiskās daudzveidības teritorijas ;
- Kas piesaka savu zemi uz platību maksājumiem izsludinātajā termiņā iesniedzot pieteikumu līdz 15.maijam, un līdz 10.jūnijam piesakoties uz “Agrovides” pasākumu BDUZ (kopā vismaz 1 ha BVZ un minimālā platība 0,3 ha) ;
- Ir atbalstam pieteiktās zemes īpašnieks, valdītājs, vai apsaimniekotājs;
- Visā saimniecībā tiek pielietota laba saimniekošanas prakse;

Atbalstu saņem papildus tiešajiem maksājumiem un MLA atbalsta maksājumam.

Piesakoties uz maksājumiem pretendents uzņemas saistības veikt visus minētos pasākumus

Ierobežojumi

Nevar pretendēt vienlaicīgi uz atbalstu bioloģiskās lauksaimniecības attīstībai.

Abpusējās saistības

par atbalstam pieteikto platību paliek spēkā 5 gadus, skaitot no pirmā gada, kad tiek atbalstam apstiprināts maksājums).

Platībā nedrīkst mainīt apsaimniekošanu – apstrādāt, transformēt aramzemē, mežā, meliorēt, apbūvēt).

Ja piesakāties uz ganīšanu un lopī nav jūsu īpašumā, jāslēdz nomas līgums;

Nedrīkst pieteikt platības, kurās bioloģiski vērtīgo zālāju esat likvidējis.

Saskarsmes jautājumi 1.

- Piemērs:

Veseli lauku bloki saimniecības teritorijā iezīmēti kā BVZ ! ?

- Nopietni jāapsver zemes apsaimniekošana tagad un nākotnē. Neskatoties uz lielo atbalsta maksājumu, potenciāli apstrādājamās, vai transformēt ieplānotās platības nav jāpiesaka uz BVZ atbalsta maksājumiem!

Var izrādīties, ka esat piemēram :

- iesnieguši attīstības projektu, pieaugs lopu skaits, lopiem pietrūks zāles un jāar būs platība augšā;
- ieplānojuši platību izmantot citādi – apbūvēt, ierīkot pļavas golfa laukumu, rakt dīķi ...
- Sanemtā nauda būs jātmaksā!!!

Saskarsmes jautājumi 2.

- Esat bioloģiskais saimnieks?

Lai zāli drīkstētu izmantot lopbarībā, platības jāsertificē.

- Kur likt zāli?

Tas ir jāizdomā, bet zāle jānovāc, nav paredzēts to sasmalcināt un izkļiedēt uz lauka !

?

BVZ var atrasties, kā Dabas aizsardzības teritorijās, kā arī tajās neatrasties.

Šis pasākums ir brīvprātīgs.

Aizsardzības teritorijās nebūtu izdevīgi izstrādāt ar MK noteikumiem apstiprinātur individuālos apsaimniekošanas noteikumus, jo tad jau tas viss tiks paredzēts ar noteikumiem un “brīvprātības “ maksājums nepienāksies...